

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2022-23
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2023
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)**

**ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: 3B
ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ**

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΞΙ (6) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ		ΜΟΝΑΔΕΣ 20
1.	A1. Αντιστοίχιση	μον. 10
2.	A2. Ορθό- Λάθος	μον. 10
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ		ΜΟΝΑΔΕΣ 45
3.	B1. (α) κατατοπιστικό σημείωμα	μον.10
4.	B1. (β) κατατοπιστικό σημείωμα	μον.10
5.	B2. Ερώτηση ανοιχτού τύπου	μον.25
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ		ΜΟΝΑΔΕΣ 35
6.	(α) Ερώτηση πηγής	μον.12
7.	(β) Ερώτηση πηγής	μον.12
8.	(γ) Ερώτηση πηγής	μον.11

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (Μονάδες 20)

Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

A1. Κάθε στοιχείο της Στήλης Α΄ αντιστοιχεί με ένα στοιχείο της Στήλης Β΄. Να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεών σας τους αριθμούς της Στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της Στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Στη στήλη Β΄ περισεύουν δύο(2) στοιχεία.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Ανθέμιος	(α) Μάχη Νινευή
2. Κωνσταντίνος	(β) Μετοικεσία Κυπρίων
3. Ηράκλειος	(γ) Διάκριση της πολιτικής από τη στρατιωτική εξουσία
4. Θεοδώρα	(δ) Αγία Σοφία
	(ε) Μαρωνίτες
	(στ) Αναστήλωση εικόνων

(4x2,5 μ.= 10 μον.)

1-(δ), 2-(γ), 3-(α), 4-(στ)

A2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας στο τετράδιο εξέτασής σας τη λέξη «**σωστό**» ή «**λάθος**», δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

α. Η πολιτιστική ανάπτυξη που σημειώθηκε στην Κύπρο κατά τη ρωμαϊκή εποχή οφειλόταν στις ειρηνικές συνθήκες που επικρατούσαν στο νησί.

β. Οι πόλεμοι του Ιουστινιανού άδειασαν τα ταμεία του κράτους.

γ. Ο Ηράκλειος αρνήθηκε την οικονομική βοήθεια της εκκλησίας.

δ. Οι ανεικονικές αντιλήψεις επηρέασαν τη στάση των εικονομάχων απέναντι στη λατρεία των εικόνων.

α – Σωστό, β – Σωστό, γ – Λάθος, δ – Σωστό

(4x2,5 μ.= 10 μον.)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (Μονάδες 45)

Οδηγίες διόρθωσης για το Β΄ και Γ΄ μέρος

Στα μέρη Β΄ και Γ΄ η διατύπωση της απάντησης είναι δυνατό να αποκλίνει από την προτεινόμενη με την προϋπόθεση ότι χρησιμοποιούνται οι ιστορικές έννοιες και όροι, όπως παρουσιάζονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Ιστορίας Β΄ Γυμνασίου.

Το σύμβολο της καθέτου (/) δηλώνει διαφορετικές σωστές απαντήσεις, μια εκ των οποίων θα πρέπει να περιλαμβάνεται σε μια σωστή απάντηση. Οι πληροφορίες εντός παρενθέσεων δηλώνουν στοιχεία που δεν είναι απαραίτητα, όμως μπορούν να περιληφθούν σε μια σωστή απάντηση.

Στις απαντήσεις, όπου αναμένεται συγκεκριμένος αριθμός δεδομένων (π.χ. 3), οι σωστές απαντήσεις λαμβάνουν τις μονάδες που αναγράφονται στην επικεφαλίδα της απάντησης. Μέγιστος αριθμός απαντήσεων που βαθμολογούνται είναι όσες ζητούνται στην εκφώνηση της ερώτησης.

Γίνεται δεκτή οποιαδήποτε άλλη απάντηση η οποία τεκμηριώνεται ιστορικά.

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

(α) Στάση του Νίκα (τι ήταν, ποιες ήταν οι αντίπαλες παρατάξεις, μια (1) συνέπεια)

(10 μον.)

-Ήταν μια επανάσταση (που ξέσπασε στον Ιππόδρομο της Κωνσταντινούπολης)(**2 μον.**)

- Αντίπαλες παρατάξεις: ο αυτοκράτορας/ο Ιουστινιανός (**2 μον.**) και οι Δέμοι/ οι Πράσινοι και οι Βένετοι. (**2 μον.**)

- **Συνέπειες - αναγκαία μία (1) συνολικά (4 μον.):**

Ενίσχυση της αυτοκρατορικής εξουσίας.

Περιορισμός της δύναμης των δήμων.

Οι νεκροί υπολογίζονται στους 30.000.

Πυρπολήσεις/ Καταστροφές.

Λεηλασίες.

(β) Θεματικός στρατός (ποιοι υπηρετούσαν σε αυτόν, τι τους παραχωρούσε το κράτος, ποιες ήταν οι υποχρεώσεις τους) (**10 μον.**)

-Στον θεματικό στρατό υπηρετούσαν ελεύθεροι αγρότες. (**3 μον.**)

-Το κράτος τους παραχωρούσε στρατιωτικά κτήματα/ στρατιωτόπια. (**3 μον.**)

-Με τα έσοδά τους οι στρατιώτες αγόραζαν τον οπλισμό τους και κάλυπταν τα έξοδα των εκστρατειών. (**4 μον.**)

B2. Να αναφέρετε τρία (3) αίτια και τέσσερις (4) συνέπειες των Αραβικών Επιδρομών στην Κύπρο. (**25 μον.**)

Αίτια - αναγκαία συνολικά τρία (3)- (3x5 μ.=15 μον.)

- Η γεωγραφική θέση της Κύπρου θα βοηθούσε τους Άραβες στον έλεγχο της (Ανατολικής) Μεσογείου.

- Η Κύπρος θα έπαιε να χρησιμοποιείται ως ορμητήριο από τους Βυζαντινούς.

- Η Κύπρος θα χρησιμοποιούνταν ως αραβική ναυτική βάση για επιθέσεις εναντίον των Βυζαντινών/ των βυζαντινών εδαφών στη Μ. Ασία.

- Τα (άφθονα φυσικά) προϊόντα θα εφοδίαζαν τον αραβικό στρατό.

- Η ξυλεία της Κύπρου θα συνέβαλλε στη ναυπήγηση (ισχυρού) στόλου των Αράβων.

- Η Κύπρος ήταν σπουδαίος εμπορικός σταθμός, λόγω της ναυτικής της θέσης και των πρώτων υλών που εξήγαγε.
- Από την Κύπρο, οι Άραβες θα εξυπηρετούσαν τα εμπορικά και στρατιωτικά τους συμφέροντα, διότι γειτόνευε με αραβικές περιοχές.

Συνέπειες - αναγκαίες συνολικά τέσσερις (4) – (4x2.5 μ. =10 μον.)

- η γεωργική παραγωγή περιορίστηκε
- το εμπόριο δεν διεξαγόταν ομαλά
- οι μεγάλες πόλεις καταστράφηκαν
- η φορολογία αυξήθηκε
- ο αριθμός των κατοίκων μειώθηκε
- κυριαρχούσε φόβος και ανασφάλεια
- η πνευματική και καλλιτεχνική δημιουργία περιορίστηκε
- η θρησκευτική πίστη και το εθνικό φρόνημα του λαού δεν κάμφθηκε

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (Μονάδες 35)

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Ι

Σε όλη την περιφέρεια του Ευξείνου υπήρχαν ακόμα ελληνικές πόλεις που άκμαζαν και μάλιστα κάποιες ήταν πολύ πιο ακμαίες από το Βυζάντιο. Αλλά καμία από αυτές δεν βρισκόταν σε τόσο εξαιρετικό σημείο που να κυριαρχεί σε όλες τις ελληνικές περιοχές. Καμία δεν κρατούσε, όπως το Βυζάντιο, τα κλειδιά από τις πύλες με τις οποίες ενώνονταν οι δύο μεγάλες ελληνικές χερσόνησοι, η μία στην Ευρώπη και η άλλη στην Ασία, και οι δύο μεγάλες ελληνικές θάλασσες, ο Εύξεινος πόντος και το Αιγαίο πέλαγος. [...] Έτσι, λοιπόν, χτίστηκε η νέα πόλη και στις 11 Μαΐου του σωτήριου έτους 330, του 25ου της βασιλείας του Κωνσταντίνου, τελέστηκαν με μεγαλοπρέπεια τα εγκαίνιά της και αφιερώθηκε στην ιδιαίτερη προστασία της Θεοτόκου. [...] Η γιορτή διήρκησε 40 μέρες και τελούνταν κατόπιν για πολλούς αιώνες, αν και με λιγότερη μεγαλοπρέπεια, ως γενέθλια μέρα της πόλης. **Η πόλη ονομάστηκε Κωνσταντινούπολη και μαζί Νέα Ρώμη.**

Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος. *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*.
Αθήνα: 2009-2010, τ.8, σ. 201-211

ΠΑΡΑΘΕΜΑ II

Νόμισμα του Κωνσταντίνου Α΄ (π. 327) που απεικονίζει ένα λάβαρο με τρεις σφαίρες και το χριστόγραμμα. Το κοντάρι του λαβάρου έχει τρυπήσει ένα φίδι. Βρετανικό Μουσείο (ιστοσελίδα).

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

Η βυζαντινή αυτοκρατορία συνδέει την ύπαρξή της με το έργο του Κωνσταντίνου Α΄. Δύο από τις αρχικές του αποφάσεις ήταν η ίδρυση ενός νέου διοικητικού κέντρου στην Ανατολή και η αναγνώριση του δικαιώματος άσκησης της χριστιανικής λατρείας.

(α) Αφού αναφέρετε σε ποια αρχαία θέση ο Κωνσταντίνος Α΄ αποφάσισε να ιδρύσει τη νέα πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας, να εξηγήσετε για ποιους δύο (2) λόγους έγινε η συγκεκριμένη επιλογή.

(12 μον.)

- **Αρχαία θέση (4 μον.):**
Βυζάντιο
- **Λόγοι - αναγκαίοι συνολικά δύο (2)- (2 X 4 μ. = 8 μον.):**
  - Η Ανατολή διέθετε (σε αντίθεση με τη Δύση) ακμαίο πληθυσμό και οικονομία.
  - Οι Χριστιανοί, στους οποίους ο Κωνσταντίνος Α΄ στηρίχτηκε πολιτικά, ήταν πολυπληθέστεροι στην Ανατολή.
  - Οι μεγάλες πόλεις της Ανατολής υπέφεραν από θρησκευτικές συγκρούσεις.
  - Από το Βυζάντιο μπορούσε να αποκρούσει ευκολότερα τους Γότθους (στον Δούναβη) και τους Πέρσες (στον Ευφράτη).
  - Η θέση είχε μοναδική γεωπολιτική θέση, αφού βρισκόταν στο σταυροδρόμι της Ασίας και της Ευρώπης, του Ευξείνου Πόντου και της Μεσογείου. Η θέση είχε μεγάλη εμπορική σημασία.

(β) Αφού εξηγήσετε τον κύριο σκοπό της θρησκευτικής πολιτικής του Κωνσταντίνου Α΄, να παρουσιάσετε δύο (2) μέτρα με τα οποία έδειξε την υποστήριξή του προς τον Χριστιανισμό.

(12 μον.)

▪ **Σκοπός (4 μον.):**

Η αποκατάσταση της ειρήνης και της ενότητας στην αυτοκρατορία./ Η αποκατάσταση της κλονισμένης ενότητας του Ρωμαϊκού Κράτους.

▪ **Μέτρα - αναγκαία συνολικά δύο (2) - (2 X 4μ. =8 μον.):**

- Το 312 μ.Χ. μετέφερε το μονόγραμμα του Χριστού (= Χριστόγραμμα) στα νομίσματά του.

- Εξέδωσε νόμους ευνοϊκούς για τους χριστιανούς.

- Το 313 μ.Χ. αποφάσισε μαζί με τον Λικίνιο το Διάταγμα των Μεδιολάνων, σύμφωνα με το οποίο:

αναγνωρίστηκε στους Χριστιανούς ελευθερία άσκησης της λατρείας τους και εξίσωση των δικαιωμάτων τους με αυτά των άλλων θρησκειών του Ρωμαϊκού Κράτους./

εξασφαλίστηκε το δικαίωμα της ανεξιθρησκίας και ο Χριστιανισμός έγινε νόμιμη θρησκεία/ καθώς και ισότιμη με τις υπόλοιπες στην αυτοκρατορία.

- Από το 324 μ.Χ. οι διωγμοί των χριστιανών έπαυσαν εντελώς.

- Το 325 μ.Χ. συγκάλεσε την Α΄ Οικουμενική Σύνοδο στη Νίκαια της Βιθυνίας, με την οποία καταδικάστηκαν οι αιρέσεις.

(γ) Να εξηγήσετε για ποιον λόγο «η πόλη ονομάστηκε Κωνσταντινούπολη και μαζί Νέα Ρώμη».

(11 μον.)

-Κωνσταντινούπολη (5 μον.):

Πήρε το όνομά της από τον ιδρυτή της.

-Νέα Ρώμη (6 μον.):

Δηλώνει τη σχέση που είχε η Κωνσταντινούπολη με την παλιά πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας, τη Ρώμη / γιατί θεωρείται (φυσική) συνέχεια της Ρώμης.

ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ